

Antropologia Social i Cultural

Codi: 106216
Crèdits: 6

Titulació	Tipus	Curs	Semestre
2504235 Ciència, Tecnologia i Humanitats	FB	1	2

Professor/a de contacte

Nom: Montserrat Ventura Oller

Correu electrònic: montserrat.ventura@uab.cat

Idiomes dels grups

Podeu accedir-hi des d'aquest [enllaç](#). Per consultar l'idioma us caldrà introduir el CODI de l'assignatura. Tingueu en compte que la informació és provisional fins a 30 de novembre de 2023.

Prerequisits

No hi ha prerequisits

Objectius

L'assignatura Antropologia Social i Cultural forma part de la matèria "Antropologia" i analitza el binomi naturalesa/cultura des d'una perspectiva antropològica, basada en l'afirmació de l'existència d'una humanitat compartida i alhora diversa, i la seva intrínseca vinculació amb l'entorn i amb la seva interpretació.

Objectius

L'assignatura Antropologia Social i Cultural busca il·lustrar etnogràficament la diversitat cultural humana, discutir els conceptes i explicacions teòriques que se n'han fet i reflexionar críticament en torn de l'estudi científic de les diferències socioculturals en camps com l'organització social, econòmica i els sistemes simbòlics, amb especial èmfasi en el coneixement de l'entorn. Junt amb la concepció occidental dicotòmica natura/cultura, l'assignatura s'obre a la consideració d'altres concepcions ontològiques relacionals existents tant en la història de la humanitat com en cultures no-occidentals contemporànies per a entendre com l'ésser humà, mediat per les tecnologies, dona forma i sentit a la seva relació amb allò que existeix.

Competències

- Analitzar les relacions entre naturalesa i cultura utilitzant conceptes de l'antropologia, la filosofia i la història.
- Dur a terme treballs escrits o presentacions orals efectives i adaptades al registre adequat en diferents llengües.

- Que els estudiants tinguin la capacitat de reunir i interpretar dades rellevants (normalment dins de la seva àrea d'estudi) per emetre judicis que incloguin una reflexió sobre temes rellevants d'índole social, científica o ètica.
- Reconèixer la dimensió política, social i cultural del desenvolupament de la ciència i la tecnologia en les diferents etapes històriques.
- Treballar en equip de manera col·laborativa.
- Utilitzar de manera crítica les eines digitals i interpretar fonts documentals específiques.

Resultats d'aprenentatge

1. Analitzar críticament els èxits de la ciència en el seu desenvolupament històric i cultural.
2. Aplicar els coneixements adquirits en àmbits laborals complexos o professionals.
3. Desenvolupar la capacitat per treballar en equip, integrar-se i col·laborar activament en la consecució d'objectius comuns.
4. Identificar les idees principals i les secundàries i expressar-les amb correcció lingüística.
5. Reconèixer els assoliments de la diversitat de sistemes de coneixement del món.
6. Saber distingir l'origen natural i la construcció cultural en l'anàlisi científica de les expressions humanes.
7. Valorar la fiabilitat de les fonts, seleccionar dades rellevants i contrastar la informació.

Continguts

L'assignatura Introducció a l'Antropologia Social i Cultural és una primera aproximació a l'estudi de la variabilitat sociocultural humana, des d'una perspectiva comparativa. Al llarg del semestre es presenten i desenvolupen els conceptes bàsics i els temes clau de l'Antropologia Social i Cultural. Es tractaran els àmbits temàtics clàssics, s'introduiran les perspectives antropològiques sobre diferència i desigualtat i alguns dels desenvolupaments més recents de la disciplina. Mitjançant l'estudi de casos etnogràfics que permeten il·lustrar la diversitat cultural i posen de manifest els contrastos i similituds amb el propi context sociocultural, i amb el suport de materials de lectura i audiovisuals, els i les estudiants assoliran un coneixement bàsic sobre la disciplina antropològica. El curs posarà un èmfasi especial a reflexionar sobre la dicotomia natura / cultura, a explicar la diversitat de sistemes de pensament i de coneixement, les etnocències i les relacions entre tècnica i societat i entre ciència i societat.

TEMARI

Tema 1:

Conceptes fonamentals de l'antropologia: cultura, natura, diversitat, etnocentrisme, relativisme, humanitat, diferència, desigualtat i altres conceptes relacionats.

Tema 2:

Entorn natural, organització econòmica i tecnològica.

Tema 3:

Organització social i entorn. Parentiu, Poder i Autoritat.

Tema 4:

L'eficàcia simbòlica. Sistemes de creences i ciència.

Tema 5:

Sistemes de pensament, etnocències, formes locals de coneixement.

Transversal:

Estudis de cas: Durant el curs s'exposaran i analitzaran exemples que reflecteixin la diversitat de formes socials d'organització, de tècnica i de coneixement.

Metodologia

La programació de les activitats de formació es lliurarà el primer dia i caldrà complir estrictament la data d'avaluació dels exercicis.

El treball per part dels estudiants consisteix fonamentalment en el seguiment actiu de les explicacions a l'aula, la participació en els debats que s'hi generin de forma programada o espontània, la recerca i anàlisi d'informació, la realització de les lectures previstes, els treballs i comentaris corresponents.

Les lectures s'orienten a la preparació de tres formes bàsiques d'avaluació: discussió en debats (presencials o virtuals) del grup, assaigs temàtics proposats i preparació dels continguts del temari que serà avaluat a través de l'examen.

L'estudiant ha de tenir en compte que el Campus Virtual és l'espai a través del qual es notifiquen informacions fonamentals de l'assignatura, incidències, novetats, avaluacions, i s'hi incorporen els programes, pautes de treballs i materials docents, entre d'altres. A més, és l'espai habitual de lliurament dels treballs del curs. Per tant, és responsabilitat seva consultar-lo i fer-ne ús de forma regular.

Nota: es reservaran 15 minuts d'una classe, dins del calendari establert pel centre/titulació, per a la complementació per part de l'alumnat de les enquestes d'avaluació de l'actuació del professorat i d'avaluació de l'assignatura/mòdul.

Activitats formatives

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
Classes teòriques amb suport informàtic i audiovisual	33	1,32	1, 5, 6
Pràctiques d'aula	16	0,64	1, 2, 3, 5, 6
Tipus: Supervisades			
Tutories i supervisió de treballs	4,25	0,17	1, 5, 6, 7
Tipus: Autònomes			
Estudi i treball personal	80	3,2	1, 4, 5, 6, 7

Avaluació

El sistema d'avaluació s'organitza en dos mòduls, cadascun dels quals té assignat un pes específic a la qualificació final. La proposta concreta es presentarà el primer dia de curs, en què el/la professor/a la lliurarà als i les estudiants, i s'ajustarà amb aquesta distribució, tant en relació amb la modalitat d'avaluació, com amb el valor atorgat a cada mòdul. Cada mòdul pot preveure més d'una activitat avaluadora. En el moment de realització de cada activitat d'avaluació, el/la professor/a informarà l'alumnat via Moodle del procediment, data de lliurament, de qualificació i de revisió de les proves d'avaluació.

Els dos tipus de modalitats avaluadores són els següents:

2) MÒDUL DE PARTICIPACIÓ en discussions de grup i presentacions públiques de treball a l'aula. Valor 20% de la nota final.

3) MÒDUL DE LLIURAMENT DE TREBALLS. En aquest mòdul s'avaluaran tres treballs que poden ser individuals o en grup, basats en una bibliografia específica i la realització d'alguna activitat pràctica, com la visita a un museu. El conjunt de treballs equival a 80% de la nota

La Facultat estableix les dates d'avaluació final i de recuperació i el/la professor/a ho comunica a l'alumnat.

Per poder participar en el procés de recuperació, l'alumnat ha d'haver estat prèviament avaluat (no necessàriament aprovat) en un conjunt d'activitats, el pes de les quals ha d'equivaler a un mínim de 2/3 parts de la qualificació total. En cas contrari, l'estudiant rebrà la qualificació de "No avaluable".

Avaluació única. L'estudiant que s'hagi acollit a la modalitat d'Avaluació única haurà de realitzar una prova final que consistirà en el lliurament d'un treball equivalent a un 40%, una prova escrita equivalent a un 40% del total i una prova oral, equivalent a un 20% del total.

La UAB és molt curosa en el control del plagi i el Campus virtual té eines per a detectar-lo.

En cas que l'estudiant realitzi qualsevol irregularitat que pugui conduir a una variació significativa de la qualificació d'un acte d'avaluació, es qualificarà amb 0 aquest acte d'avaluació, amb independència del procés disciplinari que es pugui instruir. En cas que es produeixin diverses irregularitats en els actes d'avaluació, la qualificació final d'aquesta assignatura serà 0. Aquells actes d'avaluació en què hi hagi hagut irregularitats no són recuperables.

Activitats d'avaluació continuada

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Lliurament de treballs	30%	2	0,08	1, 3, 4, 5, 6, 7
Lliurament de treballs	25%	1,5	0,06	1, 3, 4, 5, 6, 7
Lliurament de treballs	25%	1,5	0,06	1, 3, 4, 5, 6, 7
Participació i pràctiques aula	20%	11,75	0,47	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7

Bibliografia

Nota: Aquest és un recull genèric. Durant el curs s'oferirà bibliografia recomanada per temes, i un recull de lectures en el Campus virtual de l'assignatura.

BIBLIOGRAFIA GENERAL

ADICHIE, Chimamanda N. (2018 [2009]), *El peligro de la historia única*, Madrid: Literatura Random House; (2018 [2009]) *Sobre el perill dels tòpics*, Barcelona: Fanbooks. TedTalk : https://www.ted.com/talks/chimamanda_ngozi_adichie_the_danger_of_a_single_story/transcript?language=es

ÁLVAREZ, Silvia G. (eds.) (2004), *Comunas y comunidades con sistemas de albarradas. Descripciones etnográficas*, Quito: Abya-Yala-ESPOL.

APPADURAI, Arjun (Ed.) (1991 [1986]) *La vida social de las cosas. Perspectiva cultural de las mercancías*, México: Grijalbo

BARTH, Fredrik. (1969) *Ethnic Groups and Boundaries. The Social Organization of Culture Difference*, Scandinavian University Press.

- CARBONELL, Eliseu (2004) *Debates acerca de la antropología del tiempo*, Barcelona: Publicacions Universitatde Barcelona.
- CAVALLI SFORZA, Luca; CAVALLI SFORZA, Francesco (1994) *Quienes somos. Historia de la diversidad humana*. Barcelona, Crítica.
- DESCOLA, Philippe (2012) *Más allá de naturaleza y cultura*, Buenos Aires, Amorrortu editores.
- DIAZ CRUZ, Rodrigo (1998) *Archipiélago de rituales. Teorías antropológicas del ritual*, Barcelona: Anthropos.
- DOUGLAS, Mary (1973 [1966]) *Pureza y peligro. Un análisis de los conceptos de contaminación y tabu*. Madrid: Siglo XXI.
- DURKHEIM, Émile (2014 [1912]) *Las formas elementales de la vida religiosa*, Madrid: Alianza editorial. / (1987 [1912]) *Les formes elementals de la vida religiosa*, Barcelona: Edicions 62.
- EVANS-PRITCHARD, Edward E. (1973 [1965]) *Las teorías de la religión primitiva*, Madrid: Siglo XXI (cap. II y III).
- GELL, Alfred (1992) *The anthropology of time. Cultural constructions of temporal maps and images*, Oxford: Berg.
- GLEDHILL, John (2000) *El poder y sus disfraces: Perspectivas antropológicas de la política*. Barcelona: Bellaterra.
- GONZALEZ ECHEVARRIA, Aurora. (1994) *Teorias del parentesco. Nuevas aproximaciones*, Madrid: Eudema.
- GOODY, Jack 1985 (1977) *La domesticación del pensamiento salvaje*, Madrid: Akal.
- HÉRITIER, Françoise, (1996) *Masculino / Femenino. El pensamiento de la diferencia*, Barcelona: Ariel.
- LATOUR, Bruno (2006 [1991]), *Nous n'avons jamais été modernes. Essai d'anthropologie symétrique*. Paris: La Découverte. / (2006 [1991]) *Nunca fuimos modernos. Ensayo de Antropología simétrica*, Buenos Aires: Siglo XXI.
- LATOUR, Bruno & Steve WOOLGAR (1995 [1979]) *La vida en el laboratorio: la construcción de los hechos científicos*, Madrid: Alianza Editorial.
- LATOUR, Bruno & Pierre LEMONNIER (eds) (1994) *De la préhistoire aux missiles balistiques. L'intelligence sociale des techniques*, Paris: La Découverte.
- LÉVI-STRAUSS, Claude (1964 [1962]) *El Pensamiento Salvaje*, México: FCE / 1971 *El Pensament salvatge*, Barcelona: Edicions 62. (esp. cap."La ciència de los concreto")
- LÉVI-STRAUSS, Claude (1993).- *Raza y cultura*. Madrid, Cátedra.(Incluye "Raza e Historia").
- MALGESINI, Graciela y GIMENEZ, Carlos (2000) *Guía de conceptos sobre migraciones, racismo e interculturalidad*. Madrid: La Catarata.
- MARTÍ, Josep y AIXELÀ, Yolanda (eds), (2010), *Desvelando el cuerpo. Perspectivas desde las ciencias sociales y humanas*. Madrid: Consejo Superior de Investigaciones Científicas.
- MARTÍN CASARES, Aurelia (2020) *Antropología del género. Culturas, mitos y estereotipos sexuales*, Madrid: Ediciones Cátedra.
- MARTÍNEZ MAURI, Mònica y Cristina LARREA KILLINGER (2010) *Antropología social, desarrollo y cooperación internacional*, Barcelona: UOC.
- MOLINA, José Luis i VALENZUELA, Hugo (2007) *Invitación a la antropología económica*, Editorial Bellaterra, Barcelona.

PICQ, Pascal 2019 *La nueva era de la humanidad: el transhumanismo explicado a una adolescente*, Madrid: libros de Vanguardia.

REYES-GARCÍA, Vicki. y Martí SANZ (2007) "Etnoecología. Punto de encuentro entre naturaleza y cultura", *Ecosistemas*, 16 (3), pp. 46-55.

<https://www.revistaecosistemas.net/index.php/ecosistemas/article/view/92>

SAHLINS, Marshall (1972) *La economía de la edad de piedra*, Madrid: Akal

SAHLINS, Marshall (1988 [1976]) *Cultura y razón práctica. Contra el utilitarismo en la teoría antropológica*, Barcelona: Gedisa. (esp. Cap. 4).

SANTOS GRANERO, Fernando (ed.) *La vida oculta de las cosas. Teorías indígenas de la materialidad y la personificación*, Quito: Abya-Yala

SEGALEN, Martine (2014 [2005]) *Ritos y rituales contemporáneos*, Madrid: Alianza editorial.

TURNER, Victor (1980 [1967]) *La selva de los símbolos*, Madrid Siglo XXI.

Programari

No es requereix programari específic.